

Večernji list

12.

prosinca 2015.
subota
7 kuna
Zagreb

Obzor i Dom

Priznanje

Paul Modrich, porijeklom Hrvat, dobio Nobela za popravak DNK

Modrich je tako postao treći Hrvat uz Ružičku i Preloga koji je dobio ovu prestižnu nagradu

STR. 9

Intervju

Stier: Neću se kandidirati za predsjednika HDZ-a, nemam takve ambicije

HDZ-ov europarlamentarac o svom esaju koji je izazvao buru i prije objavljivanja

OBZOR 12

Most ostao jedinstven

Milanović nije uspio, predsjednica na potezu

SDP nije uspio skupiti 76 ruku za konstituiranje Sabora. Konzultacije se nastavljaju do Božića, nakon čega će biti poznato idemo li ponovno na izbore

STR. 4-5

EU želi čuvati granice članica

Slovenci se od Hrvatske ogradili žicom dugom 96 kilometara

STR. 2-3

MIRANDA ČIKOTIĆ/PIXSELL

Dvije godine izvan nogometa

Pavasoviću zbog napada na suca najveća kazna u povijesti HNL-a

STR. 41

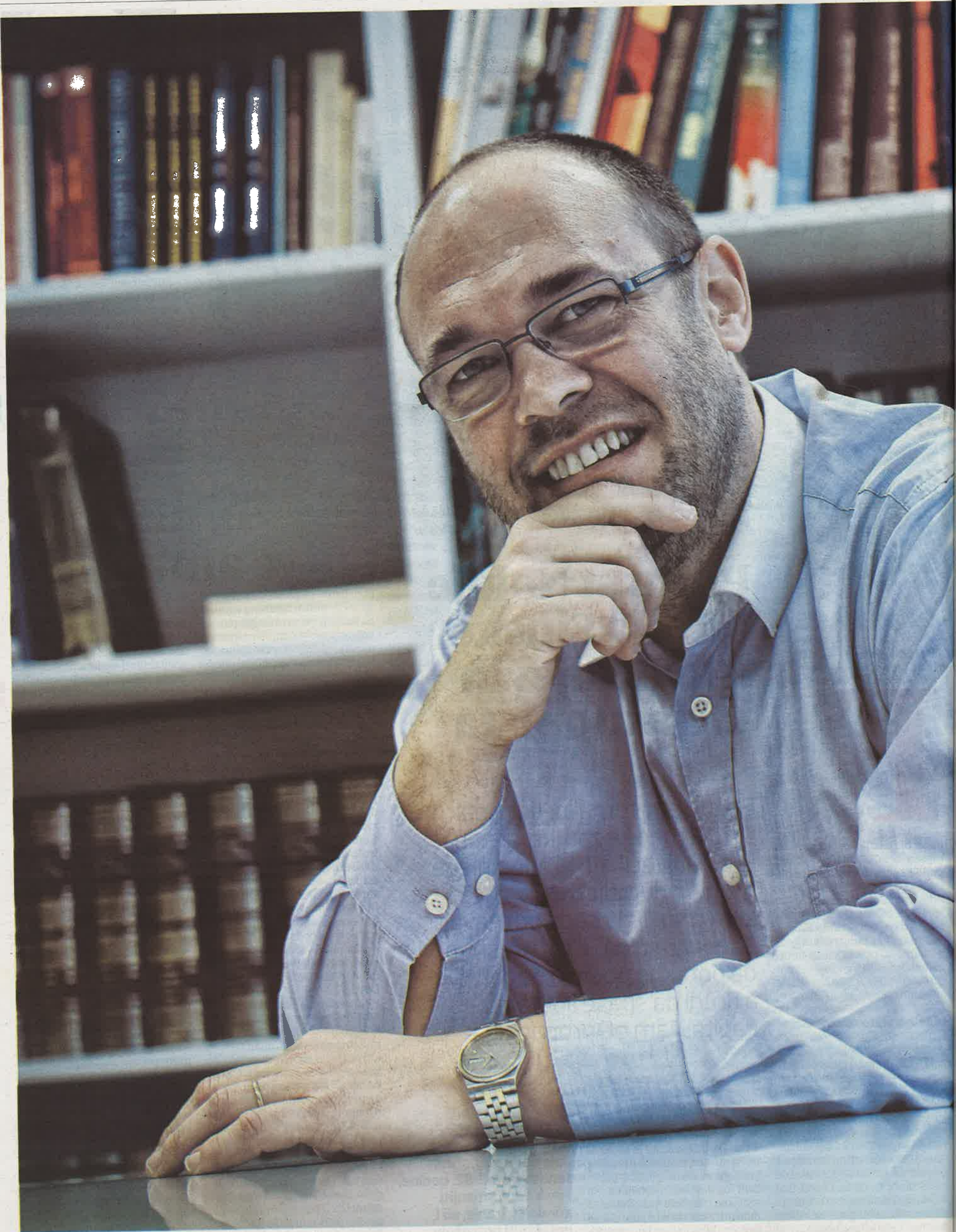
Paket VL i Diva

Potražite magazin Diva za samo 5 kuna uz Večernji list

Intervju

BORIS ŠTAR

HDZ-ov europarlamentarac o svom eseju koji je izazvao buru i prije objavljivanja

DAVOR STIER

Ne zanimaju me funkcije u HDZ-u, neću se kandidirati ni za jedno čelno mjesto, nemam takve ambicije

Razgovarao Zdravko Milinović
zdravko.milinovic@vecernji.net

H

DZ-ov europarlamentarac Davor Stier izazvao je pravu buru u političkim krugovima samom najavom izlaska iz tiska svog politološkog eseja "Nova hrvatska paradigma". Spekuliralo se da će to biti neka vrsta novog stranačkog programa, alternativa oficijelnom programu HDZ-a. Stier to demantira. Međutim, i on je svjestan, iako to javno neće reći, da se njegova kritika sadašnjeg načina funkcioniranja hrvatskih političkih stranaka čita kao oštra kritika aktualnog stranačkog vodstva na čelu s Tomislavom Karamarkom. Vrh HDZ-a zasad ne reagira jer je zaokupljen problemima nastalim nakon "relativne izborne pobjede".

Pišete o nuždi promjena političkih stranaka koje marginaliziraju članove, ali i birače. Nije li upravo fenomen Mosta posljedica pobune protiv etabliranih stranaka?

Napisao sam da je najveća odgovornost na dvjema najvećim strankama, na HDZ-u i SDP-u koji bi morali pokrenuti reforme i modernizirati se kako bi mogli biti nositelji nove razvojne paradigme u Hrvatskoj. Paradigma ne zahtijeva veliku koaliciju, ali traži dogovor o novom strateškom cilju prema kojemu ćemo težiti u duljem periodu, bez obzira tko bude na vlasti, a tko u oporbi. Naravno, ne mogu biti potpuno objektivni kad ističem kako je upravo HDZ imao vodeću ulogu i u prvoj, državotvornoj i u drugoj, euroatlantskoj paradigmi. Želio bih da HDZ bude lider i u kreiranju ove treće razvojne paradigme koju nazivam društvene integracije. Birači Mosta poslali su poruku da nisu zadovoljni vladom Zorana Milanovića, ali poslali su poruku i nama u HDZ-u kako ih nismo uvjerali da smo alternativa. Dakle, svjesni smo da se moramo poboljšati i želimo to napraviti. Esej je napisan tijekom ljeta, kada nitko nije predviđao ovakav izborni rezultat. Međutim može se č-

Nastavak na 14. stranici

Hrvatskoj je potrebna profilirana demokršćanska snaga, kaže autor eseja "Nova hrvatska paradigma"

Intervju

Kako mladež njemačkog CDU-a može demonstrirati protiv kancelarke Angele Merkel a da poslije toga nitko ne bude sankcioniran? Demokracija kod nas još nije dosegla tu razinu

Nastavak sa 13. stranice

tati i sada, bez obzira na mogući rasplet.

Udruga U ime obitelji na svojevrstan način izazvala je etabliranu politiku. Kako komentirate akcije Željke Markić?

U eseju citiram Monoda koji govori da je i u demokraciji potrebna karizma. Ona se razlikuje od karizme u totalitarnim sustavima u kojima se karizma pretvara u kult ličnosti. Demokratska karizma je cirkularna, kreće se od političkih stranaka do civilnog društva i udruge koje mogu pokretati promjene. Dobro je što se i naše civilno društvo aktiviralo. Podržao sam prvi referendum iza kojeg je stajala udruga U ime obitelji jer su tražili da se o bitnim svjetonazorskim pitanjima ne odlučuje samo običnom većinom u Saboru nego da se saslušaju i građani. Na vlasti je bila vlada lijevog centra koja je 2011. dobila ogroman legitimitet da napravi gospodarske reforme, a ne da se bavi svjetonazorskim pitanjima. Referendum o braku bio je odgovor civilnog društva.

Koliko su stavovi udruge U ime obitelji vama bliski svjetonazorski? Neki analitičari procjenjuju da ste bliži njima i tzv. pravoj konzervativnoj desnici nego parlamentarnoj desnici, pa tako i HDZ-u.

Hrvatskoj je potrebna profilirana demokršćanska snaga. Daljnji razvoj HDZ-a vidim u tom smjeru. Kada govorimo o kršćanskoj demokraciji, ne govorimo isključivo o svjetonazorskim temama, već o političkoj doktrini koja, inspirirana vrijednostima kršćanskog humanizma, nudi rješenja za aktualna društvena pitanja. Na primjer, model socijalno-tržišnog gospodarstva jedan je od glavnih postignuća europske kršćanske demokracije. Za razliku od marksista, zalažemo se za slobodno tržište i poštovanje privatnog vlasništva, ali za razliku od ortodoksnog liberalizma, smatramo da vlasništvo ima i socijalnu funkciju te da država mora osigurati svojim regulatornim ovlastima da se tržište ne okrene protiv društva, posebice onih najslabijih u društvu.

Prije nekoliko godina razgovarao sam s Tomislavom Karamarkom koji je objašnjavao zašto bi HDZ trebalo definirati ponajprije kao narodnu, pučku stranku, a ne demokršćansku. U čemu je razlika i u kojem smjeru HDZ treba ići?

U eseju citiram Monoda koji govori da je i u demokraciji potrebna karizma
BORIS ŠĆITAR

Prvi nacrt pokazao sam prijatelju s kojim sam generacijski blizak i koji je otpočetak u HDZ-u. Ali ako me pitate je li iz vrha HDZ-a, ne, nije, nije član Predsjedništva

Kršćansku demokraciju treba odvajati od vjeroispovijesti. Praktični vjernici mogu pripadati različitim strankama. S druge strane, među europskim demokršćanima ima ljudi koji nisu religiozni, ali prihvaćaju vrijednosti kršćanskog humanizma. Demokršćanstvo je stoga vrlo široko. Mnoge stranke u europskom političkom krilu kojem pripada i HDZ koriste naziv pučka stranka. To nije kontradikcija. HDZ je nastao kao pokret za nezavisnost i on u svom daljnjem razvoju kao politička stranka mora sačuvati inkluzivnost i otvorenost. Ovaj koncept demokršćanstva zadržava takvu otvorenost.

Kakav treba biti odnos Crkve, politike i stranaka?

Kad govorim o demokršćanskoj doktrini, ne zagovaram ideju klerikalne stranke. Naprotiv. Smatram da je klerikalizam izuzetno štetan i da nije u tradiciji hrvatskog naroda. Argentinski isusovac Leonardo Castellani jednom je rekao da svaki dobar katolik

mora biti barem malo antiklerikalac. Dakle, Bogu božje i caru carevo. Crkva i država moraju biti odvojene, ali mora postojati dijalog i suradnja. Sačuvati autonomiju ne znači ići prema ekstremnoj sekularizaciji. Država mora omogućiti javnu manifestaciju vjere, a ne je svesti samo na privatnu sferu. S druge strane, Crkva ne smije ući u stranačku bitku, u borbu za svjetovnu vlast. Demokršćanske stranke u Europi nisu klerikalne, već su u nekim slučajevima bile i brana klerikalizmu.

Kako gledate na kritike koje dolaze iz dijela desnih katoličkih krugova koje se sve češće i u Hrvatskoj upućuju vašem Argentincu papi Franji?

Papa Ivan Pavao Drugi je svetac koji je imao najviše utjecaja na nas Hrvate, sasvim sigurno na moju generaciju. Kada me netko pita za papu, meni je uvijek prva asocijacija upravo on. Energično je zagovarao kraj komunističke opresije. Međutim kada gledate

njegove enciklike, one slijede glavne crte društvenog nauka Crkve koje je definirao još Lav XIII. Ivan Pavao II. suprotstavljao se materijalizmu. Za vrijeme Hladnog rata on koristi sintagmu "strukture grijeha" misleći na marksistički kolektivizam, ali i na ekstremni liberalistički materijalizam. I kad danas papa Franjo govori protiv neoliberalizma, on zapravo slijedi tu istu doktrinu. On možda stavlja novi naglasak kad govori protiv ideologije otpada, kad se marginaliziraju dijelovi društva. Ekstremna desnica ili političke snage koje bi poticale koncentriranje bogatstva u rukama manjine nisu u skladu s društvenim naukom Crkve.

Kako ljudi reagiraju kad im iznosite svoje teze o društvenim paradigmatima i integraciji?

Ovo su teze koje sam više puta javno iznosio na okruglim stolovima, u različitim prigodama, a sad su samo strukturirane u formu eseja. Oni koji me poznaju neće biti iznenađeni.

Jeste li davali nekome u HDZ-u da čita esej prije objavljivanja?

Prvi nacrt pokazao sam prijatelju s kojim sam generacijski blizak i koji je otpočetak u HDZ-u. Ali ako me pitate je li iz vrha HDZ-a, ne, nije, nije član Predsjedništva stranke.

Vrlo ste kritični prema političkim strankama, a posebno prema njihovim liderima.

U eseju sam naglasio da je uloga lidera iznimno važna. Voditi stranku ili vladu u biti je čarna funkcija. Dakle, snažna leaderska pozicija nije sama po sebi loša jer snažni lider zahvaljujući svom autoritetu može provesti reforme koje su u prvi mah nepopularne. Ja samo pozivam stranke, ne jednu pojedinačno, nego stranke općenito, da se više otvore. Demokracija je proces. Standardi demokracije prije dvadesetak godina danas nas ne mogu zadovoljiti. Danas treba ići korak dalje. Moji prijedlozi otvoreni su za raspravu, ovo nije dogmatski pristup. No, zašto ne bi članovi izravno birali sve pozicije u stranci, pa i kandidate na listama. To u drugim demokracijama već postoji. Time su članovi stranke uključeni, a oni koji su izabrani na takav način imaju veći legitimitet. Pozicija im ne ovisi samo o tome što je to tako odlučio netko na vrhu pa ga onda može na isti način kontrolirati ili maknuti s liste na sljedećim izborima.

Ali, kad biste sada pitali bilo koga iz vrha SDP-a ili HDZ-a kako su se sastavljale izborne liste za ove izbore, svi bi se oni, na čelu s Karamarkom i Milanovićem, zaklinjali u demokratsku proceduru i govorili da je konačnu riječ imalo članstvo. A svi znamo da nije tako, da su se liste sastavljale u vrhovima stranaka i da je ključnu ulogu imala nekolicina ljudi na čelu s tim istim Milanovićem i Karamarkom. Nije li to što vi govorite čisti idealizam? Kako to razriješiti?

Institucionalno, propisujući da se sve stranačke pozicije moraju birati po principu "jedan član – jedan glas". Otvaranjem sustava odlučivanja izbijaju se argumenti onima koji kritiziraju vrh zbog izbornih lista jer će morati prihvatiti da je to bila volja većine članova. U nekim saveznim državama u SAD-u je još otvorenije pa mogu glasovati i oni koji nisu članovi stranke. Ne zagovaram to za Hrvatsku, ali smatram da je potrebno više uključiti članove i tako demokratizirati stranke.

Kako se praktično može kontrolirati moć lidera i spriječavati eventualne zloupotrebe o kojima pišete u eseju?

Time što će se veća moć dati članovima. Oni bi mogli izravno birati sve stranačke dužnosnike i kandidate stranke za lokalne, nacionalne ili europske izbore prema principu "jedan član – jedan glas". Time će se povećati legitimitet izabranih dužnosnika, ali i smanjiti moć lidera ili užeg vodstva da stranku kroje prema svojoj mjeri.

Bivši predsjednik Ivo Josipović svojedobno je predlagao da se unutarstranački život regulira zakonom...

Čini mi se da su njegovi prijedlozi bili više usmjereni na regionalizaciju. Osim toga, on ih je predstavio kao kandidat za reizbor, a ne na početku predsjedničkog mandata, što bi imalo više smisla. Sada je važno otvoriti raspravu o novoj paradigmati nakon parlamentarnih izbora jer se mora promijeniti sustav koji neki ekonomisti nazivaju ortačkim ili klijentelističkim kapitalizmom. Govorimo da smo prešli iz socijalizma u sustav slobodnog tržišta, ali nije tako. Mi imamo klijentelistički kapitalizam u kojem pravog slobodnog tržišta zapravo i nema zbog toga jer su političke institucije previše zatvorene, a preko njih i ekonomske. Većina građana ostaje marginalizirana. Zato i predlažem da

Kad dođe vrijeme, Plenković će kao i tijela HDZ-a razmotriti cjelokupnu situaciju
GORAN STANZL / PIXSELL

nova razvojna paradigma bude društvena integracija, odnosno veće uključivanje građana u političke i ekonomske institucije.

Kako vidite stanje u HDZ-u sada nakon izbora?

Sigurno ćemo o tome raspravljati u tijelima stranke kad završi proces formiranja parlamentarne većine. To je vrijeme i forma za raspravu i detaljniju analizu izbora. Raspravu nećemo voditi preko novina.

Ali preko novina je već lansirana mogućnost kandidature vašeg bruxelleskog kolege Andreja Plenkovića za mjesto predsjednika HDZ-a.

On je odgovorio na to pitanje na tragu mog prethodnog odgovora. Kad dođe vrijeme, on će kao i tijela stranke razmotriti cjelokupnu situaciju.

Hoćete li se vi kandidirati za neku funkciju u vrhu HDZ-a?

Ne, to vam odmah mogu reći, ja nemam nikakve ambicije biti kandidat za čelno mjesto ili za čelna mjesta u stranci. Moja je ambicija pomoći u doktrinarnom profiliranju HDZ-a. Pritom moram reći da esej nije stranački program nego prijedlog iz mog kuta gledanja o tome kako bi trebala izgledati nova razvojna paradigma cijele Hrvatske. Paradigma postaje paradigma ne kad je prihvatila samo jedna stranka nego kad to postaje vrijednost koju prihvaćaju svi relevantni čimbenici.

Dakle, vi se nudite za ideologa stranke?

Nekima te stvari leže više, nekima manje. Postoje kolege koje su više za operativne poslove i to je legitimno, važan i nužan dio politike. Mislim da ja mogu dati određeni doprinos u ponudi ideja i doktrinarnom razvoju. Za to nije potrebna neka posebna funkcija, a ni titula ideologa. Kao član stranke i kao zastupnik HDZ-a u Europskom parlamentu smatram da mogu dati svoj doprinos.

Kakvo je stanje u drugim strankama? Kako je u SDP-u?

Sve stranke moraju biti demokratski organizirane unutar sebe. U doktrinarnom smislu, Zoran Milanović imao je priliku razvijati SDP u smjeru moderne europske socijaldemokracije, ali on to nije učinio. To je problem ne samo za tu stranku nego i za društveni, gospodarski i politički razvoj Hrvatske. Na izborima 2011. dobio je jasan mandat hrvatskih građana da napravi refor-

me u gospodarstvu. Mogao je to napraviti sa socijaldemokratske pozicije kao što je to u Njemačkoj napravio Schröder, svojedobno i Tony Blair u Velikoj Britaniji. Međutim nije bilo nikakvih pomaka. On je lavirao, ali tijekom njegova mandata nije bilo nikakvih strukturnih promjena. SDP se politički nije dalje razvijao. Ja sam kršćanski demokrat, ali smatram da Hrvatskoj treba i autentičnija socijaldemokracija.

Mislite li doista da se sudbina onih koji drukčije misle od svojih stranačkih lidera, nekih budućih političkih disidenata, može promijeniti dekretom?

Nužna je politička volja. Mora se stvoriti konstelacija uvjerenja, politička atmosfera, svijest da je to potrebno. Kako mladež CDU-a može demonstrirati protiv kancelarke Merkel a da poslije toga nitko ne bude sankcioniran? Nije bilo sankcija jer oni dijele iste demokratske i demokršćanske vrijednosti.

Mislite li i danas da je HDZ pogriješilo kad je izbacio Jadranku Kosor iz stranke ili pustio Prgometa da sam ode?

Stranačka tijela donijela su odluke koje sam dužan poštovati. Mogao sam izreći svoje mišljenje tijekom rasprave unutar stranke i to sam i učinio. To je trenutačno stanje. U eseju, međutim, zagovaram zakonske promjene koje bi ubuduće suzile prostor za ovu praksu izbacivanja koja je toliko raširena u Hrvatskoj.

Možete li zamisliti da Mladež HDZ-a demonstrira protiv Karamarka?

Hrvatska demokracija još nije dosegla istu razinu razvijenosti kao njemačka, ali moramo tome težiti, i to ne samo u HDZ-u. Netko će mi reći: mi smo Hrvatska, a ne Njemačka. Ali ja se ne mogu zadovoljiti time što je stupanj razvoja u Hrvatskoj nešto viši od onoga u naših susjeda na istoku. To nije dovoljno i to ne želim za svoju djecu. Želim da uđemo u krug najrazvijenijih. Ne prihvaćam povijesni determinizam, da živimo u ovom podneblju, da smo takvi kakvi smo i da se ne možemo promijeniti. Prije samo sto godina u Finskoj su ljudi umirali od gladi, a danas je Finska jedna od najrazvijenijih zemalja na svijetu. Zašto? Donijeli su određene odluke i stvorili jake institucije. Integrirali su građane Finske tako da svatko može pridonijeti zajedničkom dobru i domovini. Može i Hrvatska.

Kada govorim o demokršćanskoj doktrini, ne mislim na klerikalne stranke. Naprotiv. Klerikalizam je izuzetno štetan

Birači Mosta poslali su poruku da nisu zadovoljni vladom Zorana Milanovića, ali poslali su poruku i nama u HDZ-u kako ih nismo uvjerali da smo alternativa

Nikad robom

Goran Gerovac

Zašto Mirko Rašković nije bio viđen u braniteljskom šatoru u Savskoj? Možda mu je samo pun nos pobuna i balvana

Posve neprimjetno prošla je vijest kako je SOA još u rujnu preuzela kontrolu nad kamerama koje "patroliraju" Zagrebom. Dakle, kada prolazite objektivima pokrivenim zagrebačkim križanjima znajte da vas snimaju tajne službe. Navodno zbog naše sigurnosti, iako je apsolutno nejasno od koga nas to čuvaju. Od terorista? Od napada? Ili je razlog posve banalan i govori da sustav čuva sam sebe od – nas. Nijedno iskustvo iz povijesti ne pokazuje kako je preventiva u sprečavanju napada imala efikasnog smisla. Sorge je obavijestio Staljina da će Nijemci napasti, ali su svejedno sovjetske željezničke kompozicije krcate sirovinama tutnjale prema Njemačkoj dok je njemački vojni stroj već tutnjao prema Moskvi. Roosevelt je bio upozoren da će uslijediti napad na Pearl Harbor, no ostao je nezainteresiran. U epilogu gotovo svih modernih terorističkih ataka redovito slušamo kako su unaprijed stizala upozorenja o visokom riziku kojem su žrtve kasnije i bile izložene, a i konstatira se kako su brojni bombaši bili "otprije poznati sigurnosnim službama". I unatoč svemu tome, unatoč i kamerama i satelitima i modernoj tehnologiji i tajnim agenturama kojih je toliko da više za kratice njihovih imena ne možemo kupiti ni suglasnik ni samoglasnik, uvijek nas iznova iznenadi neki očajnik koji otme avion i onda se bravurozno, poput Lukea Skywalkera, zabije u neboder. Jasno, preventiva ima smisla ako postoji ozbiljna namjera da se zlo spriječi, no ipak se najčešće radi o tome da se dramatičnost užasa krvavih nasrtaja iskoristi kao opravdanje pooštrenja i jačanja ionako preresivnog aparata. Tako je uvijek u socijalnoj barutani. Strah od eksplozije uvjetovane fitiljem koji dogorijeva, fitiljem koji su potpalile brojne nepravde i otimačina, svijet jednostavno gura prema totalnoj konflagraciji ili pravednom socijalnom uravnoteženju. Međutim, jeste li ikada vidjeli ili čitali o tome da se sila dobrovoljno odrekne sebe same. Jer danas se više motivacija vlasti ne ogleda kroz primarnu materijalnu grabež, nego kroz održavanje kontinuiteta moći nad odavno pokrađenim dobrima. Moć u donošenju odluka i moć nad korištenjem resursa, to je strategija oko koje se ubija i progoni. Kontrola je uvijek početak i kraj filozofije vladanja. Totalna kontrola je početak i kraj vladajuće filozofije 21. stoljeća. Zato su kamere na ulicama, zato će SOA i sve ostale slične egzekucijske formacije u svijetu željeti ući ne u vaše domove, nego u vaše glave, zato mi totalitarno društvo još uopće nismo upoznali. Ono nam tek slijedi. Priče o tome kako je snimanje neprihvatljivo jer zadire u čovjekovu intimu jedna je nadrihumaniistička proza koja bi trebala zadržati stvar na nebitnom. Ne radi se tu o vašoj intimi, nego

o vašoj eliminaciji. Tajne službe teroriste kao brojčano limitiranu ekipu drže pod kontrolom i zato ih ne trebaju snimati, kad su ih uglavnom, da ne kažem, i osmislili. Ali kako držati pod kontrolom milijarde podanika za koje ne možete nikada dati ruku u vatru da se neće iznenada probuditi iz šopingholičarske hipnoze? Stalno ih uhoditi, plašiti, pritiskati, uvjeriti ih u paranoju da je kolektivno samoodricanje od slobode presudno pitanje opće sigurnosti, uvjeriti ih da je, u orvelovskoj verziji, ropstvo sloboda i da nikome više ne bude čudno što je jedini rekvizit represivnog sustava pendrek. Za sustav oni koje nazivamo teroristima nisu ništa drugo nego dimna zavjesa iza koje se ne smije vidjeti tko koga u stvari terorizira. Isprepletenost obavještajnog crnila i tzv. javnopolitičkog djelovanja sada je potpuno neodvojiva. U Hrvatskoj se to najljepše personificira kroz Mirka Raškovića, krajinskog Lovejoya, koji, doduše, nije trgovao umjetninama, ali ako je doista radio za hrvatsku stvar, ako mu je točna braniteljska evidencija, onda je njegovo trgovanje informacijama bilo prava umjetnost. Rašković je lansiran kao upitnik koliko je danas bivših i aktivnih špijuna u hrvatskoj politici i

SOA kontrolira kamere u Zagrebu, bivši obavještajci sjede u Saboru pa se postavlja pitanje koliko je špijuna u Hrvatskoj i za koga rade

za koga rade. Zašto Rašković nije bio viđen u braniteljskom šatoru tijekom jednogodišnjeg kampiranja u Savskoj ili je možda čovjeku jednostavno bio pun nos balvana, pobuna i barikada pa se zato nije pridružio suborcima, Glogoškom i Klemmu. Sinteza sustava u kojem se ljudi koprcaju je zavjera. Ne u teoriji, nego u goljoj praksi. Raškovićev slučaj je prizeman i ne baš uspješan primjer kako izgleda tranzicija iz zakulisnog u javno djelovanje. Njegova osobna nesreća u domoljubnoj privilegiji je što svojim srpstvom parodira hrvatski mit borbe za hrvatsku samostalnost. Pa još da Srbin podržava HDZ, to to može biti čudno za sve osim za hrvatsku ekstremnu desnicu koja srpsku manjinu drži ultraprimitivnom, a iz čega proizlazi silogizam svih njihovih političkih poteza. Ekstremisti se nikad nisu povezivali u ideji, nego u primitivizmu, a kontrolu primitivizma kao nosača zla i ideje kao njegova opravdanja, kreirala je zavjerenička pozadinska služba. Ono što će biti bitno za ljude, potencijalne nevine žrtve, nikada neće biti zabilježeno nijednom kamerom. Iza svega ostat će i dalje ključno pitanje i za tehnologiju i za građane; kome ili čemu služe kamere na križanjima i kome ili čemu i danas služe ljudi poput Raškovića.